КО ЈЕ КО

У БИЦИ ЗА

БЕОГРАД

СКРАЋЕНИЦЕ 1

А
аероп. - аеропланска
арт. - артиљерије
Б
бат. - батерија
брд. - брдска, брдски
бриг. - бригада
бтљ. - батаљон
В
вазд. - ваздухопловна
Г
гр. - група
Д
далм. - далматинске
деташ. - деташиран
див. - дивизија
дивиз. - дивизион
дун. - дунавске
Ђ
Е
еск. - ескадрон
ескадр. - ескадрила
Ж, З, И

Ј
јег. - јегера, јегерски
К
кадр. - кадровски
ком. - команда
коњ. - коњички
Л, Љ
М
мерз. - мерзера
митр. - митраљеско
мон. - монитора
Н, Њ
О
обал. - обалске
одељ. - одељење
одр. - одред
оклоп. - оклопна
П
пеш. - пешадијски
пион. - пионирска
поз. - позициона
пољ. - пољске
прот. - против

Р
рез. - резервни
реч. - речна
С
сап. - саперски
Т
теш. - тешких
топ. - топовска
Ћ, У
Ф
флот. - флотила
Х
хауб. - хаубичка
Ц, Ч, Ш

КРАЉЕВИНА СРБИЈА
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА
РЕПУБЛИКА ФРАНЦУСКА
ЦАРСКА РУСИЈА
ЦАРСКА НЕМАЧКА
АУ МОНАРХИЈА
АУСТРИЈСКА ЦАРЕВИНА
УГАРСКО КРАЉЕВСТВО

СКРАЋЕНИЦЕ 2

BNMS .... British Naval Mission in Serbia
Британска морнаричка мисија у Србији
MNFdS "D" .... Mission Navale Francaise de Serbe - Mission D
Француска морнаричка мисија у Србији, Мисија «Д»
MF.S99 .... Escadrille (Maurice Farman) MF.S99
Ескадрила (Морис Фарман) МФ99 - С (Србија)
ЭОН .... Экспедиция особого назначения
Експедиција посебе намене
k.u.k. .... kaiserlich und königlich
Царска и краљевска - аустроугарска (заједничка) војска
k.k. .... kaiserlich-königliche
Царски и краљевски - односи се на аустријске земље
k.u. .... königlich ungarische
Краљевски угарски - односи се на угарске (мађарске) земље
LW .... Landwehr - «Ландвер» аустријска «отаџбинска» војска
HON .... Honvéd - «Хонвед» угарска (мађарска) «отаџбинска» војска
Lst .... Landsturm - «Ландштурм», ауст./угар. територијална одбрана
DR .... Dragon(er) - «драгонска» коњица
HU .... Husar(en) - "хусарска" коњица
UL .... Ulan(en) - "уланска" коњица
KM .... Kriegsmarine - аустроугарска ратна морнарица
LT .... Luftfahrtruppen - аустроугарске ваздухопловне снаге
BH .... Bosnisch-hercegovinisches - босанско-херцеговачки
HEER .... редовни састав војске Царске Немачке
RHEER .... (Reserve) резервни састав војске Царске Немачке
LSK .... Luftstreitkräfte - ваздухопловство Царске Немачке

СРПСКО - САВЕЗНИЧКЕ СНАГЕ

ОДБРАНА БЕОГРАДА - ВРХОВНА КОМАНДА

001	ГЕНЕРАЛ МИХАИЛО ЖИВКОВИЋ	ОФИ	Штаб
	ОСТРУЖНИЧКИ ОДСЕК		
002	Секторска команда	ОФИ	Штаб
003	1. бтљ./11. пеш. пука III позива	ПЕШ	4 чете
004	2. бтљ./11. пеш. пука III позива	ПЕШ	4 чете
005	3. бтљ./11. пеш. пука III позива	ПЕШ	4 чете
006	4. бтљ./11. пеш. пука III позива	ПЕШ	4 чете
007	Вод поз. арт. III позива	Л АРТ	2 цеви
008	Бат. пољ. арт. I позива	Л АРТ	2 цеви
009	Бат. поз. арт. III позива	Л АРТ	4 цеви
010	Бат. хауб. арт I позива	Л АРТ	2 цеви
011	Бат. обал. арт. BNMS	Т АРТ	2 цеви
012	Бат. пољ. арт. I позива	Л АРТ	2 цеви
013	Митр. одељ. I позива	МИТР	1 цев
	ТОПЧИДЕРСКИ ПОДОДСЕК		
014	Секторска команда	ОФИ	Штаб
015	1. бтљ./7. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
016	2. бтљ./7. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
017	3. бтљ./7. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
018	4. бтљ./7. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
019	Бат. поз. арт. III позива	Л АРТ	4 цеви
020	Бат. обал. арт. MNFdS "D"	СТ АРТ	2 цеви
021	Бат. теш. хауб. I позива	Л АРТ	2 цеви
022	Бат. пољ. арт. I позива	Л АРТ	4 цеви
023	Митр. одељ. I позива	МИТР	1 цев
	ГРАДСКИ ПОДОДСЕК		
024	Секторска команда	ОФИ	Штаб
025	1. бтљ./11. кадр. пеш. пука I позива	ПЕШ	4 чете
026	2. бтљ./11. кадр. пеш. пука I позива	ПЕШ	4 чете
027	Сремски добровољачки одр.	ПЕШ	3 чете
028	Бтљ. београдске Жандармерије	ПЕШ	4 чете
029	Вод поз. арт. III позива	Л АРТ	2 цеви
030	Прот. аероп. бат. пољ. арт. I позива	Л АРТ	2 цеви
031	Бат. обал. арт. BNMS	Т АРТ	2 цеви
032	Бат. пољ. арт. I позива	Л АРТ	4 цеви
033	Бат. обал. арт. ЭОН	СТ АРТ	2 цеви
034	Бат. обал. арт. ЭОН	СТ АРТ	2 цеви
035	1/2 вазд. ескдр. MF.S99	АВИ	7 апарата
036	Митр. одељ. I позива	МИТР	1 цев
037	Речне мине ЭОН	Р МИН	мноштво
	ВЕЛИКОСЕЛСКИ ОДСЕК		
038	Секторска команда	ОФИ	Штаб
039	1. бтљ./7. пеш. пука III позива	ПЕШ	4 чете
040	2. бтљ./7. пеш. пука III позива	ПЕШ	4 чете
041	3. бтљ./7. пеш. пука III позива	ПЕШ	4 чете
042	4. бтљ./7. пеш. пука III позива	ПЕШ	4 чете
043	Бат. пољ. арт. I позива	Л АРТ	4 цеви
044	Бат. поз. арт. III позива	Л АРТ	7 цеви
045	Оклоп. возила «Грузон»	Л АРТ	2 цеви
046	Бат. хауб. арт.	Л АРТ	2 цеви
047	Бат. обал. арт. BNMS	Т АРТ	2 цеви
048	Бат. обал. арт. MNFdS "D"	СТ АРТ	2 цеви
049	Митр. одељ. I позива	МИТР	1 цев
	КОМБИНОВАНИ ОДРЕД (СА ОПШТ. РЕЗЕРВОМ И БРОД. КОМАНДОМ)		
050	Секторска команда	ОФИ	Штаб
051	3. бтљ./11. кадр. пеш. пука I позива	ПЕШ	4 чете
052	4. бтљ./11. кадр. пеш. пука I позива	ПЕШ	4 чете
053	Вод пољ. арт. I позива	Л АРТ	2 цеви
054	Вод пољ. арт. I позива	Л АРТ	2 цеви
055	1. и 5. коњ. еск./ДУН. ДИВ. II позива	КОЊ	250 сабљи
056	Коњ. еск./ДУН. ДИВ. III позива	КОЊ	100 сабљи
057	1/2 вазд. ескдр. MF.S99	АВИ	7 апарата
058	Чамац «Јадар» реч. ком. I позива	Р МОР	1 пловило
059	Чамац «Терор Дунава» BNMS	Р МОР	1 пловило
060	Митр. одељ. I позива	МИТР	1 цев
061	Речне мине BNMS	Р МИН	мноштво
	ТИМОЧКА ДИВИЗИЈА II ПОЗИВА - ДЕО (СТРАТЕШКА РЕЗЕРВА)		
062	Секторска команда	ОФИ	Штаб
063	1. бтљ./13. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
064	2. бтљ./13. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
065	1. бтљ./14. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
066	2. бтљ./14. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
067	3. бтљ./14. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
068	4. бтљ./14. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
069	1. бтљ./15. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
070	2. бтљ./15. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
071	3. бтљ./15. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете
072	4. бтљ./15. пеш. пука II позива	ПЕШ	4 чете

СКРАЋЕНИЦЕ 3

ОФИ	Официр	Л АРТ	«Лака» артиљерија
ПЕШ	Пешадија	Т АРТ	«Тешка» артиљерија
МИТР	Мираљесци	СТ АРТ	«Супер тешка» артиљерија
МИНОБ	Минобацачлије	Р МОР	Речна морнарица
ИНЖ	Инжињерија	Р МИН	Речне мине
КОЊ	Коњица	АВИ	Авијација

АУСТРОУГАРСКО - НЕМАЧКЕ СНАГЕ

АРМИЈСКА ГРУПА МАКЕНЗЕН - ВРХОВНА КОМАНДА

073	ФЕЛДМАРШАЛ АУГУСТ ФОН МАКЕНЗЕН		ОФИ	Штаб

АУСТРОУГАРСКИ VIII КОРПУС

074	ГЕНЕРАЛ ВИКТОР ГРАФ ФОН ШАЈХЕНШТУЛ		ОФИ	Штаб

АУСТРОУГАРСКА 57. ПЕШАДИЈСКА ДИВИЗИЈА

075	2. брд. бриг. = III бтљ./8. + II бтљ./70. + II бтљ./76. + II бтљ./101. k.u.k. пеш. пука + V бтљ./4. ВН пеш. пука		ПЕШ	20 чета
076	6. брд. бриг. = I бтљ./6. + III бтљ./38. + IV бтљ./42. + IV бтљ./50. + IV бтљ./81. k.u.k. пеш. пука		ПЕШ	20 чета
077	k.u.k. митр. одељ.		МИТР	10 цеви
078	3. еск./4. k.u.Lst. HU. коњ. пука + 1 зуг/1. еск. k.k.LW. далм. коњ. пеш.		КОЊ	246 сабљи
079	4. и 5. бат./5. + 4. и 5. бат./7. k.uk. брд. арт. пука + 7. и 8. бат. 38. k.u.k пољ. арт. пука + 1. и 2. бат. 13. k.uk. брд. хауб. пука		Л АРТ	32 цеви

АУСТРОУГАРСКА 59. ПЕШАДИЈСКА ДИВИЗИЈА

080	9. брд. бриг. = IV бтљ./12. + III бтљ./49. + III бтљ./74. + IV бтљ./84. + IV бтљ./87. k.u.k. пеш. пука		ПЕШ	20 чета
081	18. брд. бриг. = III бтљ./31. + II бтљ./60. k.u.k. пеш. пука + 3. бтљ. + 15. бтљ. + 26. бтљ. пољ. јег.		ПЕШ	20 чета
082	k.u.k. митр. одељ.		МИТР	10 цеви
083	1 зуг/1. коњ. еск. 12. UL. коњ. пука + 1 зуг/1. еск. k.k.Lan. далм. коњ. пеш.		КОЊ	245 сабљи
084	2. бат./7. + 1. бат./11. + 6. бат./4. + 6. бат./6. брд. k.u.k. арт. пука		Л АРТ	32 цеви

САМОСТАЛНА БРИГАДА «ХАУШТАЈН»

085	I, II и III бтљ./1. + I и II бтљ./4. k.u.Lst. пеш. пука		ПЕШ	20 чета
086	k.u.k. митр. одељ.		МИТР	10 цеви
087	1 зуг коњ. еск. 1. k.u.Lst. HU. коњ. дивиз.		КОЊ	25 сабљи
088	5. бат./6. k.u.HON. пољ. арт. пука + 8. бат./4. k.u.HON. хауб. арт. пука		Л АРТ	8 цеви
089	7. чета/4. сап. бтљ.		ИНЖ	1 чета
090	Деташ. сап. бтљ.		ИНЖ	1 чета

САМОСТАЛНА БРИГАДА «МРАЗЕК»

091	I, II и III бтљ./32. + IV бтљ./4. + III бтљ./8. + IV бтљ./30. k.u.Lst. пеш. пука		ПЕШ	24 чете
092	k.u.k. митр. одељ.		МИТР	6 цеви
093	2 зуга 3. коњ. еск. 14. DR. коњ. пука		КОЊ	75 сабљи
094	5. и 8. бат./19. k.u.k. пољ. арт. пука + 4. бат./1. k.u.Lst коњ. арт. дивиз.		Л АРТ	8 цеви

ЈЕДИНИЦЕ ПОД НЕПОСРЕДНОМ КОМАНДОМ VIII КОРПУСА

095	1. и 2. k.u.k. топ. бат. 10 cm		Т АРТ	8 цеви
096	8. и 21. k.u.k. топ. бат. 12 cm		Л АРТ	8 цеви
097	1. k.u.k. топ. бат. 15 cm		Т АРТ	5 цеви
098	7, 8. и 9. k.u.k. топ. бат. 18 cm		Л АРТ	12 цеви
099	2, 3, 5. и 46. k.u.k. хауб. бат. 15 cm		Л АРТ	16 цеви
100	1. и 2. бат. /6. теш. хауб. дивиз. 38 и 42 cm		СТ АРТ	2 цеви
101	1. и 5. k.u.k. бат. теш. мерз. 30,5 cm		СТ АРТ	2 цеви
102	11, 12, 14. и 15. k.u.k. бат. теш. мерз. 30,5 cm		СТ АРТ	4 цеви
103	1. чета 2. пион. бтљ.		ИНЖ	1 чета
104	3. чета 2. пион. бтљ.		ИНЖ	1 чета
105	5. чета 2. пион. бтљ.		ИНЖ	1 чета
106	1. чета 10. пион. бтљ.		ИНЖ	1 чета
107	3. чета 10. пион. бтљ.		ИНЖ	1 чета
108	4. чета 10. пион. бтљ.		ИНЖ	1 чета
109	Дун. флот. 2. гр. мон. k.u.k. КМ		Р МОР	пловила
110	Речне мине k.u.k. КМ		Р МИН	мноштво

НЕМАЧКИ XXII РЕЗЕРВНИ КОРПУС

111	ГЕНЕРАЛ ЕУГЕН ФОН ФАЛКЕНХАЈН		ОФИ	Штаб

НЕМАЧКА 43 РЕЗЕРВНА ПЕШАДИЈСКА ДИВИЗИЈА (RHEER)

112	85. рез. бриг. = 1, 2. и 3 бтљ./201. + 1, 2. и 3 бтљ./202. рез. пеш. пук		ПЕШ	24 чете
113	86. рез. бриг. = 1, 2. и 3 бтљ./203. + 1, 2. и 3 бтљ./204. рез. пеш. пук + 15. рез. јег. бтљ.		ПЕШ	28 чета
114	Митр. одељ.		МИТР	13 цеви
115	43. рез. коњ. еск.		КОЊ	132 сабље
116	43. рез. арт. пук: 1, 2. и 3. бат./1. дивиз. + 1, 2. и 3. бат./2. дивиз. + 1, 2. и 3. бат./3. дивиз.		Л АРТ	30 цеви
117	Техничка чета		ИНЖ	1 чета

НЕМАЧКА 44. РЕЗЕРВНА ПЕШАДИЈСКА ДИВИЗИЈА (RHEER)

118	87. рез. бриг. = 1, 2. и 3 бтљ./205. + 1, 2. и 3 бтљ./206. рез. пеш. пука		ПЕШ	24 чете
119	88. рез. бриг. = 1, 2. и 3 бтљ./207. + 1, 2. и 3 бтљ./208. рез. пеш. пука + 16. рез. јег. бтљ.		ПЕШ	28 чета

120	Митр. одељ.	МИТР	13 цеви
121	44. рез. коњ. еск.	КОЊ	123 сабље
122	44. рез. арт. пук: 1, 2. и 3. бат./1. дивиз. + 1, 2. и 3. бат./2. дивиз. + 1, 2. и 3. бат./3. дивиз.	Л АРТ	36 цеви
123	Техничка чета	ИНЖ	1 чета
26. ПЕШАДИЈСКА ДИВИЗИЈА (HEER)			
124	1, 2. и 3 бтљ./119. + 1, 2. и 3 бтљ./121. + 1, 2. и 3 бтљ./125. пеш. пук	ПЕШ	36 чета
125	Митр. одељ.	МИТР	9 цеви
126	1, 2, 3. и 4. коњ. еск./20. UL коњ. пука	КОЊ	317 сабљи
127	1/2 26. пољ. арт. бриг.: 1, 2, 3, 4, 5. и 6. бат./29. пољ. арт. пука	Л АРТ	42 цеви
128	1/2 26. пољ. арт. бриг.: 1, 2, 3, 4, 5. и 6. бат./29. пољ. арт. пука	Л АРТ	42 цеви
129	#1 техничка чета	ИНЖ	1 чета
130	#2 техничка чета	ИНЖ	1 чета
НЕМАЧКЕ ЈЕДИНИЦЕ ПОД НЕПОСРЕДНОМ КОМАНДОМ НЕМ XXII РЕЗ. КОРП.			
131	1, 2, 3. тешка бат. 42 цм	СТ АРТ	3 цеви
132	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. и 8. минобацачки деташман	МИНОБ	32 цеви
133	#1 техничка чета	ИНЖ	1 чета
134	#2 техничка чета	ИНЖ	1 чета
135	5. вазд. чета LSK	АВИ	15 апарата
АУСТРОУГАРСКЕ ЈЕДИНИЦЕ ПОД НЕПОСРЕДНОМ КОМАНДОМ НЕМ XXII РЕЗ. КОРП.			
136	Брд. хауб. бат.	Л АРТ	4 цеви
137	Топ. бат. 12 cm	Л АРТ	4 цеви
138	47. и 48. топ. бат. 15 cm	Т АРТ	8 цеви
139	Бат. мерз. 15 cm	МИНОБ	8 цеви
140	5. миноб. бат 24 cm + 17. миноб. бат 30,5 cm	СТ АРТ	2 цеви
141	Дун. флот. 1. гр. мон. k.u.k. KM	Р МОР	пловила
142	5. вазд. чета k.u.k. LT	АВИ	10 апарата
143	9. вазд. чета k.u.k. LT	АВИ	10 апарата
144	15. вазд. чета k.u.k. LT	АВИ	10 апарата
145	Речне мине k.u.k. KM	Р МИН	мноштво

Почетком октобра месеца, у непосредној околини српске престонице, дуж река Саве и Дунава, на потезу од Остружнице на западу до Винче на истоку, Централне силе су, у саставу XXII немачког резервног и VIII аустроугарског корпуса, распоредиле укупно 66 батаљона пешадије, 17 инжињеријских чета, 9 1/4 коњичких ескадрона, 85 артиљериских батерија, 8 минобацачких деташмана, 43 разних бродова и моторних чамаца, као и 4 ваздухопловне ескадриле. Све у свему, у напад на Београд било је спремно да крене 64.219 пешака и 1.162 коњаника, уз садејство 338 атриљеријских оруђа разних калибара, као и великог броја морнара, ваздухопловаца и другог војног борбеног и не борбеног особља. Насупрот овој сили стајале су српске комбиноване трупе Одбране Београда, потпомогнуте руском Војном експедицијом посебне намене, француском Војно-поморском и британском Морнаричком мисијом. Снаге браниоца распоређене су у Остружнички, Београдски и Великоселски одсек, са Комбинованим одредом у трупској резерви, при чему је Београдски одсек оперативно био подељен на два пододсека: Топчидерски и Градски. За целокупну одбрану Београда српска Врховна команда успела је да мобилише 20 батаљона пешадије, 2 ескадрона коњице, 23 артиљеријске батерије, 12 различитих пловила и 1 ваздухопловну ескадрилу. Све заједно, за одбрану српске престонице прикупљено је око 16.000 пешака, 250 коњаника и 75 артиљеријских оруђа разних калибара. Тридесетак километара јужно, код Сопота, у стратешкој резерви, налази се Тимочка дивизија II позива са десетак хиљада бораца, спремних да, у случају крајње нужде, похрле у помоћ браниоцима Београда...

Општи напад на Београд почео је 6. октобра 1915. тачно у 14 часова. Ураганска артиљеријска ватра аустроугарских и немачких трупа сручила се на положаје бранилаца утврђенх дуж обала Саве и Дунава, на Великој и Малој Ади Циганлији, на Дунавском кеју, у Горњем и Доњем граду, на Чукарици, Бановом брду, Топчидеру, Великом Врачару... Након 3 дана крвавих борби, изложене канонадом аустријске и немачке артиљерије, српске трупе заједно са савезницима су се 9. октобра, око 2.30 ч. повукле са почетних положаја на линију Велики Врачар - Дедиње - Петлово Брдо - Железник - Остружница. Након више напада аустроугарских и немачких снага и српских контранапада непријатељ је одбачен са Топчидера и Великог Врачара, али је са друге стране успео да се пробије до Каленића пијаце, Новог гробља и Карабурме. Увече истог дана, линија фронта се протезала потезом Велики Врачар - Коњарник - Вождовац - Дедиње - Стражевица - Петлово брдо - Железник - Остружница. Након пристизања знатног појачања немачким и аустроугарским трупама преко понтонских мостова на Сави и Дунаву у ноћи 9/10. октобра, и тешком муком одбрањених позиција на дедињу и Великом Врачару, а због немогућности да се на овај део фронта упути значајније појачање српској војсци (због неминовног уласка Краљевине Бугарске у рат на стрни Немачке и Аустроугарске), српске трупе се у ноћи 10/11. октобра повукле на линију Чолин Гроб - Клупе - Ерино Брдо - Торлак - Стражевица - Петлово брдо - Остружница, чиме су се, практично, окончале петодневне борбе за српску престоницу.

Током битке за Београд Немци и Аустроугари су имали 1.182 погинула и 8.619 рањених, док су Срби изгубли око 5.000 војника (што рањених, што погинулих) и велики број цивила.

1915
2025

ФЕЛДМАРШАЛ АУГУСТ ФОН МАКЕНЗЕН, ПРЕ НАПАДА НА БЕОГРАД УПУТИО ЈЕ СВОЈИМ РАТНИЦИМА СЛЕДЕЋЕ РЕЧИ:

„Војници, ви не полазите ни на Италијански, ни на Руски, ни на Француски фронт. Ви полазите у борбу против једног новог непријатеља, опасног, жилавог и оштрог! Ви полазите на Српски фронт и на Србију, а Срби су народ који изнад свега воли слободу и који се бори и жртвује до последњег! Пазите да вам овај мали непријатељ не помрачи славу и не компромитује досадашње успехе славне немачке армије!”

После жестоких борби које су вођене од 6. до 11. октобра 1915. између српских бранилаца и надмоћних немачких освајивача, фелдмаршал Макензен је заузео Београд. Очаран храброшћу бранилаца наредио је да се погинули српски војници покопају заједно са изгинулим немцима! По његовом наређењу, на месту укопа српских бранилаца, у централном делу гробља, подигнут је споменик на коме је на српском и немачком језику уклесано:

„ОВДЕ ПОЧИВАЈУ СРПСКИ ЈУНАЦИ 1915”